

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Sacra-||mento Evcharistiae,|| contra Oecolampadium,
opusculum:||**

Clicthove, Josse

Coloniæ, 1527

VD16 C 4208

Idem esse Christi corpus: in coelo & in eucharistia neq[ue] in diversis
t[em]p[or]ibus & locis esse diuersum, q[uod] in altari offertur: sed
om[n]ino idem corpus. VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30220

nibus, quō ipse nobis arma subministrat quibus confodiatur: & tanquam Goliath proprio iuguletur gladio, manuq; Dauidica trucidetur. Verba igitur Chrysostomi in homelia decimaseptima super epistolā ad Hebræos: sunt hæc. Nōne si ngulos dies offerimus offerimus quidē: sed ad recordationē mortis eius faciētes. Et una est hæc hostia: non multæ. Et q̄a semel oblata est hæc hostia: oblata est in sancta sanctorū. Hoc autē sacrificiū: exēplar est illius, id ipsum sēper offerimus. Nec nunc quidē alium, crastina die alium: sed semper id ipsum. Proinde unum est hoc sacrificium, alioqui quomodo in multis locis offertur: multi sunt Christi nequaq;: sed unus ubiq; est Christus & hic plenus existēs, & illic plenus. Sicut em̄ q̄ ubiq; offertur, unū corpus est & non multa corpora: ita etiā unum sacrificium. Pontifex autem noster ille est: qui hostiam mundantem nos obtulit. ipsam offerimus & nunc: quæ tunc oblata quidem, & consumi non potest. Hoc autem quod nos facimus: in commemorationē quidem eius sit, quod factum est. hoc facite (inquit) in meam commemorationem. Non aliud sacrificium, sicut nec pontifex: sed id ipsum semper facimus, immo recordationem sacrificij operamur. Hæc Chrysostomus. Ecce quem pro se testem profert Oecolampadius: omnino pro nobis & contra illum perhibet apertum testimonium. quātumnis luctetur ille uerba prædicta detorque in sensum obliquum: ut ad partes suas ipsum ptrahat atq; renitentē abducatur. Quod & in toto illo ope suo, cui in hac elucubratione cōtrahimur: frequētissime molitur ut ex omnibus, quos in suæ sētentiæ erroneæ de eucharistia cōfirmationē, illic uberti & affati affert authoribus: ne unū g

N S

1. Reg. 17.

Chryso-
stomus.

Lucæ. 22
1. corin. 11.

DE SACRAMENTO.

dem illorum, secundum rei ueritatem, pro se habeat.

¶ Sed & alter audiatur testis propositi nunc negotii, non oportere .s. multos esse Christos aut multa Christi corpora: si confiteamur uerum eius corpus adesse in eucharistia. Is autem est magnus ille Gregorius: qui in homelia paschali id ipsum plane astruit. & recitantur eiusdem uerba in uolumine decretorum: de consecratione, distinct. secunda, cap. quod sit sanguis. in hac forma. Tanta est ecclesie unitas in Christo: ut unus ubique sit panis corporis Christi, & unus sit calix sanguinis eius. Calix enim quem sacerdos catholicus sacrificat: non alius, nisi ipse quem dominus apostolis tradidit. Quia sicut diuinitas uerbi dei, uita est que totum implet mundum: ita licet multis locis & innumerabilibus diebus, illic consecretur corpus: non sunt tamen multa corpora Christi, neque multi calices. sed unum corpus Christi & unus sanguis cum illo: quod sumpsit in utero uirginis, & quod dedit apostolis. Diuinitas enim uerbi replet illud, quod ubique est: & coniungit & facit, ut sicut ipsa, una est: ita & unum eius corpus sit in ueritate. ¶ Succedat & tertius eiusdem rei testis: ut in ore trium testium, steter ueritate subnixum istud uerbum, Anselmus .s. Cantuariensis. Qui in annotationibus suis super epistolam Pauli ad Hebraeos, exponens id uerbum decimo illius epistolae capite conscriptum de Christo. una enim oblatione consummavit in aeternum sanctificatos, conformiter ad Chrysostomum in eiusdem loci explanatione modo citatum: ait. Et si nos quotidie offerimus: recordatio mortis eius est. & una haec hostia est, non multae: quia semel tantum oblata est. Nec a multis hominibus multi Christi offeruntur: sed unus ubique, & semper plenus est ubique unum corpus, semel oblatus nunquam con-

Gregorius

Deut. 19.

Hebrae. 10

Anselmus

sumitur. Quod nos agimus: recordatio sacrificij
 est. Nec causa infirmitatis eius repetitur: quia perficitur
 hominem, sed nostrae: quae quot idie peccamus. Haec ille.
 Ex quibus liquet: eneruatam prorsus esse totius praesentis
 obiectio- nis uim & molitionem. Caterum quod in sententijs suis
 modo adductis Chrysostomus & Anselmus dicunt, nos in sacro
 missae officio recordationem sacrificij operari. & id ipsum quod
 egimus, recordationem sacrificij esse, nequaquam cum exclusio-
 ne intelligendum est. quasi in ipso missae mysterio 4
 dumtaxat operamur recordationem sacrificij: semel in cruce
 oblato, & illud nostrum opus: solummodo foret recordatio
 sacrificij unici & singularis, in cruce facti pro nobis, &
 non esset etiam sacrificium. Falsa siquidem & erronea
 esset illa intelligentia: & praemissis sanctorum illorum
 dictis omnino repugnans. cum manifeste phibeant
 in uerbis supra citatis Christum quotidie a nobis offerri,
 & proinde sentiant sacrum Christi corpus & sanguinem,
 in missa immolari: & uere etiam ibi esse sacrificium. ¶ **Deci-**
 ma obiectio. Si in pane apostolis in cena oblato a Christo
 post ea uerba hoc est corpus meum, uere continebatur
 ipsius corpus: fuisset tunc Christus crucifigendus eo
 modo, quo erat in pane. quandoquidem apud Paulum est.
 Corpus quidem: quod pro uobis frangitur. Et si tale
 corpus: aut erat inuulnerabile, & erat phantasticum.
 aut si uulnerabile: atterebatur discipulorum detibus,
 utpote nondum glorificatum. Dices, natura quidem
 uulnerabile: non autem in pane. Quomodo igitur
 panis uere significabat corpus: quod in illo testaris
 contentum? nam & panis etiam ob fractionem:
 symbolum erat morturi corporis. Nihil autem tam
 repugnat sacramento: quam signando mentiri: Haec Oecolam-

Oblationem
 in missa, non
 solum recordationem
 sacrificij esse:
 sed &
 uere sacrificium.

DE SACRAMENTO,

padius. ¶ Respōsio. Nō est tribuendum quod hic primo colligitur loco. qm̄ ipsa consecutio, inualida prorsus est: & quod conficitur, omnino falsū. Nempe tamen idem erat secundum substantiæ ueritatem Christi corpus, in pane apostolis porrectum & postea cruci affixū, immo & in ipsa cœna mēse affidēs; nō tamē eundē habebat nec sortiebatur hic & ibi, subsistendi modū. Siqdem in ipsa mensa & postea in cruce, modū habuit subsistendi natura: sub forma uisibili & passibili, distinctioneque cōspicua membrorū. In ipso uero sacramento discipulis exhibitō, nō huiusmodi naturalē consistentiam: sed nouā existendi rationem & modum passioni & læsioni non obnoxiiū: citra ordinē scilicet & commensurationem suarum partium ad locum. Vnde cū manducabatur a discipulis in ipsa cœna: neque dentibus eorum secundum suam substantiam atterebatur, neque dissecabatur aut lædebatur. Quocirca non est id aduersario tribuendum, Christum fuisse crucifigendum eo modo: quo erat in pane. cum in pane & sub forma panis fuerit in cœna: modo inuisibili & impassibili. Crucifixus est autem in forma uisibili: ac in corpore modum subsistendi passibilem illic habēte. ¶ Cæterum ut hæc paulo detectiora dilucidioraq; reddantur: cum probatissimis authoribus theologiarumq; inquisitionum pertractatoribus eruditissimis sentiendum est, quod Christus discipulis suis in cœna tradidit suum corpus, passibile & mortale suapte natura, isdemq; præditum qualitatibus intrinsicis naturalibus: sicut erat suum ipsius corpus in mensa recumbens. Quod aperte testatur ipse magister sententiarum, in quarti sui libri distinctione undecima; circa finē illius dicens, Discipulis

Quale corpus dedit Christus in cœna discipulis.

EVCHARISTIAE II 105

Christus suū corpus tale dedit, quale tunc habuit id est mortale & passibile. nūc uero sumitur a nobis immortale & impassibile: nec tamen maiorem habet efficiētiā. Cui cōcordat & Innocētius in hunc modū. Quia incredibile iudicetur ut secundū eandem naturā simul fuerit Christus mortalis & immortalis: quod tūc ei cōgruebat secundū eandem psonam, pōt salua fide cōcedi, quod tale corpus Christi tunc dedit: quale tunc habuit, s. mortale & passibile. Nunc autē sumitur a nobis immortale & impassibile: nec tamen maiorem habet efficiētiā, sicut nec maiore potentiā. Quod ergo passibilis edebatur & tamen nō ladebatur: nō erat humanae naturae sed diuināe potentiā, qua ualebat quod uolebat omnino. Hæc ille. Eandem quoq; sequuntur sententiam uiri doctrina & sanctitate cōspicui: Thomas Aquinas, Bonauentura, & ceteri non pauci. Nihilō secius idem Christi corpus ante passionem, in sacramento subsistebat mō quodam impassibili: quoniam nulla illic læsione, uulneratione, aut passione uiolenta potuit affici. Non quidem ob dotem impassibilitatis: qua adornata gloriosa corpora, ubi consummatam fuerint resurrectionis palmam consecuta: nullis amplius subiacebunt passionum iniurijs. Nam hanc præclaram dotem, sacrum Christi corpus ante suæ resurrectionis horam nequaquam habuit: sed eam cum ceteris glorificandorū corporū dotibus in ipso gloriosæ resurrectionis articulo primum accepit: quando ad uitam immortalem innouatum est, & reparatum. Sed huiusmodi immunitas corporis Christi ab omni læsione, in sacramento eucharistiæ ante suā passionē: illi prouenit ex singulari mō subsistendi in illo admirabili mysterio, utpote sine cir-

Petrus.
Lōbar dos

Innocētius:

Thomas.
Agnas Bo
tūra.

Quæ ante suam resurrectionem Christus dotē impassibilitatis nō habuit

DE SACRAMENTO,

descriptioe suarum partium ad loci habitudinem
Quæ ei contulit ac indulsit non naturalis, humane
naturæ cōditio: sed diuinæ uirtutis est (cacia. Itaque
quod ipsum Christi corpus in eucharistia discipulis
oblatum in cœna, passibile quod fuerit: sed nulla po-
tuerit illic læsiōe affligi aut affici, ob statum illi
corporis & habitum, ac nouum subsistendi modum: non
erat humanæ naturæ (ut innocentij uerba repetam)

6 sed diuinæ potentia: qua ualebat omnino, quicquid uo-
lebat. ¶ Ex his autem facilis patet ad ea quæ præsens cō-
tinet obiectio, & apta responsio. Et primo loco, ad
id beati Pauli uerbum, corpus quod quod pro uobis

i. corin. ii.

Obiectio-
nis ante
propositæ
diluio.

frangitur, ab aduersario citatum (quamuis id ipsum
ex Paulo non habeatur secundum nostram translationem,
sed iuxta eam qua sanctus Ambrosius utitur)
dicendum est. illud ipsum referri non debere ad cor-
pus Christi. tali subsistens modo, quo in sacramento
continebatur. sed ad idem corpus taliter existens: qua-
liter in cœna a discipulis coram conspiciebatur.
Et fractio illa panis sacramentalis (quæ in specie-
bus illius tantum fiebat: & non in ipso Christi cor-
pore) signum plane erat corporis ipsius morte dis-
solluendi, & uulneribus sauciandi. non quidem
in eo modo & forma, qua in panis continebatur
accidentarijs speciebus: sed qua secundum conspi-
cuam membrorum distinctionem uisibile hominibus
apparuit. Et ideo ipsum sacramentum: signan-
do nullum ingressit fidelium cordibus mendacium.
cum ea ipsa significatio, ad corpus Christi uisibi-
le & quatenus in cruce passum est mortem, refer-
ri debeat: & non quatenus ad est in eucharistia. Por-
ro dandum est obiectanti deinde aduersario, cor-
pus ipsum Christi quod apostolis traditum est in
cœna, natura uulnerabile fuisse ante passionem, si

mul & passibile. Verum idem corpus ibidem fuit modo quodam inuulnerabili & impassibili: quod illi secundū eum statum ac subsistendi modum, nec uulnus ullū nec læsio potuerit inferri. Non tñ ideo ipsum Christi corpus tunc in eucharistia subsistens, ob hunc corporis habitum quo uulneribus nō erat illic obnoxium: phantasticum fuisse putari debet, & apparens tm̄ sine uera existentia. Siqdem post resurrectionē suā: gloriosum Christi corpus, inuulnerabile fuit & impassibile. Haud tñ phantasticū, sed uerè erat corpus: ut quod oculis humanis obuium fuerit, & manibus it idē cōtractatum. Et si quis ea omnia q̄ non subsiciuntur oculis aut uulnerum non patent iniurijs, phantastica appellare pergeret: nimirum crassis errorum phantasmatis obuoluerunt. Denique quamuis idem Christi corpus, forma panis cōtractum in eucharistia tempore ultimæ cœnæ, dictum fuerit natura tunc fuisse uulnerabile: haud tamen ex eo recte colligit Oecolampadius in præsentī obiectione, quod discipulorū tunc dentibus fuerit attritum. Nam (ut iam frequenter hic est dictum) ipsum idem corpus ibidem tum erat modo quodam inuulnerabili, atque impassibili. quod secundum illum, quem illic habebat in eucharistia, statum ac modum: nec uulneribus impeti potuerit, nec dentium attritione consumi. quandoquidem impassibiliter, & (ut ita dixerim) inuulnerabiliter. inibi consistebat. Neque quomodo Christus id facere potuerit, quod corpus suum natura passibile, ibi substituerit impassibiliter: est percontandum. ut qui sit omnipotens: & apud quem impossibile non est omne uerbum. Omnia enim (ut sacrum dicit euangelium) cpud deum possibilia sunt,

Corpus Christi in eucharistia: nō esse phantasticum.

Lucæ. I.
Matth. 16
Marci.